

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2023 r. na posiedzeniu bez udziału stron,

w sprawie B. R.

zażalenia na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2023 r.,
V KO 3/23, odmawiające przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania w sprawie
zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 20 listopada 2019 r., sygn. akt II AKa 247/19,
utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 20 lutego 2019 r., sygn. akt XIV K 101/17,
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę wniosku skazanego o
wznowienie postępowania przekazać Sądowi Najwyższemu do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W dniu 12 października 2022 r. do Sądu Okręgowego w Gdańsku wpłynął osobisty wniosek B. R. o wyznaczenie obrońcy z urzędu „celem napisania wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy do Sądu Najwyższego”. W tym wniosku skazany podał, że jest niewinny, w aktach sprawy znajdują się dowody świadczące o braku jego winy w odniesieniu do przedstawionych zarzutów (k. 3168 akt sprawy, sygn. XIV K 101/17).

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 7 listopada 2022 r. wniosku o wyznaczenie obrońcy nie uwzględniono (k. 3171). To rozstrzygnięcie stało się podstawą zażalenia skazanego (k. 3173). W uzasadnieniu wymienionego zażalenia skazany podał, że został niesprawiedliwie skazany w wyniku popełnienia wielu przestępstw, m.in. popełnionych przez SSO J. W., która to miała wyczerpać znamiona czynów z art. 231 § 1 k.k., art. 235 k.k., art. 236 § 1 k.k. i in. oraz złożenia fałszywych i wymuszonych przez prokuratorów zeznań świadka. Skazany podkreślił, że materiał dowodowy znajdujący się w aktach przeczy jego winie. W wyniku rozpoznania złożonego środka odwoławczego Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z dnia 3 stycznia 2023 r. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Najwyższemu, jako sądowi właściwemu w sprawie.

Pisma skazanego w postaci wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz zażalenie na postanowienie w przedmiocie jego nieuwzględnienia, zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału V Izby Karnej Sądu Najwyższego zostały potraktowane jako wniosek o wznowienie w/w postępowania.

Postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r., w sprawie o sygn. akt V KO 3/23, Sąd Najwyższy odmówił w trybie art. 545 § 3 k.p.k. przyjęcia wniosku B. R. o wznowienie postępowania.

W odpowiedzi na to postanowienie skazany B. R. złożył w dniu 31 marca 2023 r. pismo zatytułowane „Wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu (...) celem sporządzenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy” (k. 1), załączając oświadczenie o braku środków finansowych na ustanowienie obrońcy z wyboru (k. 2), jak również kolejne pisma: „Wniosek o zmianę składu sędziowskiego” (k. 3) oraz „Zażalenie na odmowę wyznaczenie obrońcy z urzędu celem sporządzenia wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy” (k. 4-6). Pisma te zostały potraktowane jako zażalenie na postanowienie o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania i dołączone do akt sprawy zażaleniowej (k. 13). Sąd Najwyższy poinformował skazanego, że zażalenie nie jest objęte przymusem adwokackim i będzie rozpoznawane w zakresie wszystkich podstaw odwoławczych. Następnie do akt sprawy wpłynęły jeszcze dwa kolejne pisma skazanego - z dnia 11 maja 2023 r. wraz z załączonym do niego pismem z dnia 20 września 2022 r. (k. 24-29).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie B. R. odniosło ten skutek, że doprowadziło do uchylenia zaskarżonego postanowienia, chociaż nie z powodów wskazanych w pismach skazanego. Skarga musiała skutkować uchyleniem w/w postanowienia Sądu Najwyższego i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż w sprawie wystąpiła bezwzględna podstawa odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci sądu nienależycie obsadzonego.

Należy podnieść, że sędzia P. K. na urząd sędziego Sądu Najwyższego został powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 7 marca 2022 r., na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Sąd Najwyższy, działający w tym układzie procesowym jako Sąd drugiej instancji, jest zobligowany brać tę okoliczność – stanowiącą bezwzględną przyczynę odwoławczą – pod uwagę z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia (art. 433 § 1 k.p.k. i art. 439 § 1 k.p.k.). Zgodnie z uchwałą trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, (OSNK 2020, z. 2 poz. 7) [dalej jako: uchwała trzech Izb SN]: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”. Uchwała ta - stosownie do treści art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (dalej: ustawa o SN) - z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sądu Najwyższego dotąd, dopóki nie nastąpi uregulowane w art. 88 ust. 2 ustawy o SN odstępnie od uchwały. Do dnia wydania niniejszego orzeczenia taka sytuacja nie wystąpiła, a zatem nie odstąpiono od przedmiotowej zasady prawnej.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym zażalenie jest związany treścią tej uchwały również dlatego, że w pełni podziela zaprezentowaną w niej argumentację

prawną, uwzględniając również stanowisko wyrażone przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), w wyroku z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19) oraz w wyroku z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20), a także stanowisko Trybunału Sprawiedliwości UE zawarte w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18 oraz w sprawie C-204/21 z dnia 5 czerwca 2023 r.

Zarówno Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały trzech Izb BSA I-4110-1/20 oraz w uchwale 7 sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22, jak również ETPC oraz TSUE w przywołanych powyżej orzeczeniach, wskazywały szczegółowo i przekonująco, na jakiej podstawie należało uznać, że sędziowie Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w warunkach w/w nie spełniają minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z ich udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Wobec osób powołanych przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., zachodzi konieczność stwierdzenia z urzędu wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., ilekroć brali oni udział w wydaniu orzeczenia. Jeżeli orzeczenie zostało wydane przez sędziego Sądu Najwyższego powołanego w wadliwej procedurze, nie jest niezbędne przeprowadzanie żadnych dodatkowych testów niezawisłości i bezstronności, a więc sprawdzania czy wadliwość ta w realiach konkretnej sprawy prowadziła do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 kwietnia 2022 r., V KZ 64/21, LEX nr 3421919; z dnia 23 listopada 2022 r., II KZ 39/22, LEX nr 3556140*).

Konieczne zatem stało się uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż przy jego wydaniu zaistniało uchybienie rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1

pkt 2 k.p.k. Skoro bowiem sędzia P. K. uzyskał nominację na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa, której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a następnie wydał zaskarżone postanowienie o odmowie przyjęcia wniosku B. R. o wznowienie postępowania, to stosownie do uchwały trzech Izb SN, jak również uwzględniając argumentację wyrażoną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka oraz Trybunał Sprawiedliwości UE uznać należało, że orzeczenie to jest obarczone wadą w postaci nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Osobisty wniosek o wznowienie postępowania karnego złożony przez B. R. należało więc przekazać Izbie Karnej Sądu Najwyższego do ponownego rozpoznania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[ms]